

Právnická fakulta Univerzity Karlovy v Praze

P O S U D E K **oponenta rigorózní práce**

Jméno a příjmení studenta: Mgr. Adéla Krtičková

Název práce: Ochrana osobnosti člověka se zvláštním zřetelem k právu na zdraví

Jméno a příjmení oponenta: Doc. JUDr. PhDr. David Elischer, Ph.D.

1. Formulace cílů, metodika zpracování práce a aktuálnost tématu:

Autorka zvolila velmi aktuální fenomén, jímž je ochrana osobnosti člověka se zvláštním zřetelem k právu na zdraví, a to i s ohledem na změny přinášené rekonstrukcí soukromého práva. Jde o téma, které právem zasluhuje zvýšenou pozornost odborné veřejnosti, jak o tom svědčí i proběhlé diskuse v odborných periodikách (Telec, Kmec, Holčapek, Vojtek, Doležal, Šustek a další). Autorka v úvodu své práce vymezuje její cíle (analyticko-komparativní) a klade si otázky, na které se snaží svou prací nalézt odpověď. Vlastní metody práce a přístupu nejsou v úvodu zřetelně naznačeny, avšak z práce samotné je patrné, že autorka zvolila analyticko-deskriptivní přístup, který kombinuje s evaluací judikatury, aby nakonec dospěla k obecnějšímu poznatku (tj. k určité syntéze, kupř. u problematiky zásahů do osobnosti nezletilých, k vymezení práva na informace ve vztahu k povinné mlčenlivosti atp.). V tomto ohledu autorka prokázala schopnost určitého nadhledu nad zákonným textem, projevila znalost aktuální judikatury, kterou kriticky analyzuje a vyhodnocuje. Svou prací se dotkla hned několika velmi diskutovaných problémů souvisejících s platnou právní úpravou ochrany osobnosti, jakož i civilní odpovědnosti za újmu (otázka vymezení újmy, materiální a nemateriální aspekty etc.). V práci byla využita komparace s jiným právním řádem (Velká Británie) a cizojazyčná literatura. Za velmi přínosné pokládám pasáže věnované rozboru metodiky NS a souvisejících otázek, zejména rozbor možných způsobů ochrany osobnosti podle platného práva.

2. Logická struktura a členění rigorózní práce:

Text (113 stran včetně úvodu a závěru) je celkově přehledně a jasně členěn, jeho struktura je logická, jednotlivé výklady na sebe souvisle navazují. I další vnitřní členění odpovídá klasickým doktrinárním přístupům, zejména je respektováno předepsané členění pro odborný text, tj. úvod do problematiky, shrnutí dosavadního stavu poznání a odborné diskuse nad problémem, stručný rozbor judikatury a další teoretická východiska, nakonec závěr a úvahy *de lege ferenda*. Práce je rozdělena v zásadě do 9 kapitol, kdy první dvě z nich usilují o stručnou základní charakteristiku přirozených, resp. osobnostních práv z obecného pohledu a plní spíše roli propedeutickou (zejm. pojednání o vymezení konceptu a vývoje právní úpravy, přiblížení specifik § 19 a 81 OZ 2012, vymezení základních osobnostních statků atd.). Pátá kapitola se celistvě věnuje problematice práva na informace, kolizím s povinností mlčenlivosti a analyzuje účinnou českou právní úpravu. Kapitola šestá se věnuje problematice ochrany osobnosti samotných zdravotnických pracovníků (zkoumá jak soukromoprávní tak veřejnoprávní prostředky ochrany). Sedmá kapitola pojednává o způsobech ochrany osobnosti člověka. Tato kapitola mohla – dle mého soudu – s ohledem na její obecnější

charakter předcházet zvláštní kapitole č. 6. Další část je věnována srovnání se zahraniční úpravou.

3. Rozsah a úroveň použitých zdrojů a práce s nimi, bibliografické citace, poznámkový aparát:

Při zpracování tématu byl použitý relativně dostatečný počet bibliografických pramenů, které autorka správně uvádí a na konkrétních místech cituje v souladu s citační normou. Poznámkový aparát je adekvátní. Výběr literatury a pramenná základna je reprezentativní a zahrnuje jak tituly aktuální právní nauky, tak publikace reflektující právní úpravu starší. Lze ocenit, že autorka neváhá konfrontovat základní názory české doktríny a odlišná stanoviska právních autorit v daném oboru, jakož i rozdílné pohledy naší judikatury (ÚS, NS, KS Brno).

4. Jazyková, stylistická úroveň a formální úprava diplomové práce

Jazyková i stylistická úroveň práce celkem dobrá. V práci jsem neshledal žádných podstatných gramatických chyb ani stylistických nedostatků. S právní terminologií je pracováno správně. V samotné práci se neuvádějí akademické tituly autorů.

5. Formulace vlastních závěrů (práce s judikaturou, úvahy de lege ferenda)

Práce předkládá řadu názorů a závěrů, což je ocenitelné při vymezování nových druhů nemajetkových újem souvisejících s osobností člověka.

Na str. 17 autorka hovoří o právu na život v příznivém životním prostředí. V této souvislosti by mě zajímal její názor na aktuální vývoj v Nizozemsku. Tam totiž došlo k velmi unikátnímu případu, kdy sdružení Urgenda (886 nizozemských občanů) podalo civilní žalobu (resp. hromadnou žalobu) na nizozemskou vládu, resp. stát za to, že nenaplnuje mezinárodní závazky z oblasti ochrany ovzduší, když se jí nedaří redukovat roční emise skleníkových plynů, tak aby bylo dosaženo celkové snížení o 40% nebo nejméně o 25% do roku 2020 (v porovnání s rokem 1990). Tamější soud vyhodnotil dosavadní přístup nizozemské vlády ve vztahu k žalobcům jako protiprávní a nařídil státu patřičným způsobem redukovat tyto emise, nejméně však o 25%. Rozhodnutí vydané soudem první instance v Haagu (dne 24. 6. 2015) vyvolalo velkou polemiku nad přípustností takového rozhodování vůbec. Jak by se na tuto otázku dívala v kontextu probírané české úpravy?

Na str. 61 se věnuje povinné vakcinaci a souvislostem s ochranou osobnosti. Je trochu na škodu, že autorka se v této souvislosti blíže nezamyslela nad judikátem NS, jenž se týkal otázky náhrady za újmu způsobenou povinnou vakcinací (25 Cdo 3953/2014). V tomto případě stát nařizuje povinně provést očkování, ale již není stanoveno řešení případné odpovědnosti poskytovatele zdravotnické služby za újmy utrpěnou očkovaným pacientem. Český NS se neztotožnil s tvrzeními poskytovatele zdravotních služeb, že v případech obligatorních vakcinací se má jednat o odpovědnost státu za výkon veřejné moc (tj. podle zákona č. 82/1998 Sb.), jež je zde delegována právě na příslušné nemocniční zařízení. Odpovědnost za eventuální negativní následky povinné vakcinace má tak nést příslušné zdravotnické zařízení, a to v režimu někdejšího § 421a OZ (1964). Zároveň připomněl, že jde o řešení chránící více pacienta, který tak má – alespoň v režimu civilního práva – šanci na případnou náhradu újmy, což by se postupem podle zákona 82/1998 Sb., jevilo jako vysoce nepravděpodobné. Jak se autorka dívá na uvedenou argumentaci NS?

Autorka by se mohla u ústní obhajoby vedle výše naznačeného blíže vyjádřit k:

- Problematice zásahů do tělesné integrity nezletilých a naznačit případná zahraniční řešení
- Otázce provádění zdravotních pitev dle současné úpravy

6. Odborná kvalita zpracování tématu rigorózní práce

Práce je po odborné stránce standardní a splňuje požadavky kvalifikační práce tohoto stupně, a to jak rozsahem, tak kvalitativní analýzou. Prokazuje autorčiny dobré znalosti vybrané hmotněprávní problematiky, jakož i souvisejících otázek a celkovou širší orientaci v citovaných oblastech a neshledal jsem v ní žádné zásadní nedostatky.

Závěr:

Předložená práce prokázala autorčinu samostatnost při zpracovávání nelehkého tématu, její schopnost zorientovat se v zákonné úpravě, doktríně a příslušné judikatuře. Práci proto doporučuji k ústní obhajobě s hodnocením „**prospěla**“.

Rigorózní práci hodnotím klasifikací: prospěla

Datum: 29. 4. 2016

Podpis oponenta rigorózní práce
Doc. JUDr. PhDr. David Elischer, Ph.D.